

Per què Sartre va rebutjar el Nobel

Refusant el premi no he fet res; acceptant-lo, m'hauria deixat recuperar pel sistema



El filòsof Jean-Paul Sartre (<http://www.catorze.cat/noticia/2708/sartre/lliure/sense/excuses>) va néixer el 21 de juny del 1905 a París, on va morir el 15 d'abril del 1980. L'octubre del 1964, va rebutjar el premi Nobel de literatura. El 14 d'octubre, Sartre es va anticipar als fets i va enviar una carta al comitè organitzador en què renunciava al guardó per avançat per "no cometre la indelicadesa d'haver-lo de rebutjar" en cas que li fos concedit. Però al cap d'una setmana l'Acadèmia sueca feia públic el seu veredict: el Nobel era per a Sartre "per la qualitat dels seus escrits, pel seu anhel de la veritat i per la influència fonamental que la seva ploma ha exercit en aquests temps".

Per descomptat, el filòsof va dir que no al premi. Tot i que en va explicar els motius en un article al diari *Le Figaro* publicat el 22 d'octubre, les veritables causes les va revelar en una entrevista que va concedir a la revista francesa *Le Nouvel Observateur* el novembre del 1964. Hi deia això:

«Per què he rebutjat el Nobel? Perquè crec que, d'un temps ençà, aquest premi té un color polític.

Si hagués acceptat el Nobel -i encara que hagués fet un discurs insolent a Estocolm, cosa que hauria estat absurda-, hauria estat recuperat pel sistema. Si jo fos membre d'un partit, del partit comunista per exemple, la situació seria diferent. Indirectament el premi l'hauria rebut el partit,

hauria pogut servir al partit. Però quan es tracta d'un home aïllat, encara que tingui opinions "extremistes", se'l recupera necessàriament d'una altra manera, coronant-lo. És com dir "finalment és dels nostres". Jo això no ho podia acceptar.

La majoria de diaris m'han atribuït raons personals: que si estic ferit perquè [Albert] Camus el va obtenir abans, que si em fa por que Simone de Beauvoir (<http://www.catorze.cat/noticia/3301/quant/simone/va/coneixer/sartre>) n'estigui gelosa, que si rebutjo tots els premis per orgull. La meua resposta és simple: si tinguéssim un govern de Front Popular que m'hagués fet l'honor de donar-me un premi, l'hauria acceptat amb plaer. No penso pas que els escriptors hagin de ser cavallers solitaris. Però tampoc han de ficar-se en un vesper.

El que més m'ha molestat d'aquest tema són les cartes dels pobres. Els pobres per a mi són les persones que no tenen diners però que estan prou enganyades per acceptar el món tal com és. Aquesta gent és legió. M'han escrit cartes doloroses, en què em deien "doni'm a mi els diners que rebutja".

En el fons, el que escandalitza és que el diner del premi no s'hagi gastat. Quan [François] Mauriac escriu "jo l'hauria invertit a arreglar el bany i la tanca del jardí", és maligne: sap que no provocarà cap escàndol. Si hagués repartit els diners, hauria xocat més a la gent. Rebutjar-lo és inadmissible. Un nord-americà ha escrit: "Si em donen cent dòlars i els refuso, no soc un home". I a més, hi ha la idea que un escriptor no mereix aquests diners. L'escriptor és un personatge sospitós. No treballa, guanya diners i pot ser rebut -si vol- pel rei de Suècia. Això és escandalós. Si a sobre rebutja els diners que no ha merescut, ja és el súmmum. Es considera natural que un banquer tingui diners i no en doni. Però que un escriptor hi renunciï, això no passa.

Tot plegat forma part del món del diner, i les relacions amb el diner sempre són falses. Rebutjo 26 milions i m'ho retreuen, però al mateix temps m'expliquen que els meus llibres es vendran més perquè la gent es preguntarà "qui és aquest que escup sobre tants diners?". El meu gest, doncs, m'acabarà reportant diners. És absurd però no hi puc fer res. La paradoxa és que refusant el premi no he fet res. Acceptant-lo hauria fet alguna cosa: m'hauria deixat recuperar pel sistema.»

V?deo: <https://www.youtube.com/watch?v=A2F9Wk3WtUU>